

Ὁ χρόνος, ὁ φθονερός γέρων (Κόντογλου Φώτης)

Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός / Κοινωνιολογικά (κοινωνική πρόνοια & οικογενειακά θέματα)

Ὁ καιρὸς εἶναι ἓνα πρᾶγμα ἄπιαστο καὶ κατὰ βάθος ἀκατανόητο. Τὸ μυαλό μας καὶ ἡ καρδιά μας τὸν νοιώθουνε ἀπὸ τὶς ἀλλαγές πού γίνονται στὸν κόσμο. Μὰ κάποιες ἀλλαγές μπορεῖ νὰ γίνουνε πολὺ γρήγορα, ἀπὸ μιὰ μέρα σὲ ἄλλη, ὅπως ἡ παραμόρφωση τοῦ ἀνθρώπου πού γίνεται ἀπὸ τὴν ἀρρώστια ἢ ἓνας ξαφνικὸς θάνατος, πού μέσα σὲ μιὰ στιγμή κάνει τὸν ἀνθρώπο ἓνα ἀγνώριστο κουφάρι. Τὸν καιρὸ τὸν νοιώθουμε πιὸ δυνατὰ ἀπὸ τὸ πάλιωμα κι ἀπὸ τὸ γῆρας, πού ἀλλάζουνε τὰ νεαρὰ καὶ τὰ ζωντανὰ πλάσματα, κι αὐτὴ τὴν ἀλλαγὴ τὴν καταλαβαίνουμε σκληρά. Τὸν νοιώθουμε κι ἀπὸ τὴν καινούργιεψη τοῦ κόσμου, μὰ πιὸ δυνατὰ τὸν νοιώθουμε ἀπὸ τὴ φθορά· καὶ τὸν νοιώθουμε ἀπ' αὐτὴ πιὸ δυνατὰ, γιατί πονᾶμε, κι ὁ πόνος εἶναι πιὸ βαθὺς ἀπὸ τὴν χαρά.

Γι' αὐτὸ στεκόμαστε περίφοβοι μπροστὰ στὸν καινούργιο χρόνο, μπροστὰ σ' ἓνα τεχνητὸ χῶρισμα ποὺ βάλαμε στὸ πέλαγος τοῦ καιροῦ ἡμεῖς οἱ ἄνθρωποι, σὰν νὰ μὴν εἶναι ἢ κάθε μέρα ἀρχὴ καινούργιου χρόνου. Σ' αὐτὸν τὸν ἀτελείωτον ὠκεανὸν δὲν ὑπάρχει μήτε νησί, μήτε στεριὰ γιὰ νὰ ἀράξεις. Τὰ ρεύματα σέρνουνε τὸ καράβι σου μέρα-νύχτα καὶ τὸ πᾶνε παραπέρα, εἴτε θέλεις εἴτε δὲν θέλεις, ὡς ποὺ νὰ σὲ πετάξουνε ἀπάνω σὲ μιὰ ξέρα ἢ νὰ σὲ πᾶνε σ' ἓνα λιμάνι ἀπ' ὅπου δὲν θὰ ξαναβγεῖς πιά.

Ὁ καιρὸς ἄρχισε μὲ τὴ δημιουργία τοῦ κόσμου. Πρὶν νὰ γίνει ὁ κόσμος μπορεῖ νὰ μᾶς φαίνεται πὼς θὰ ὑπῆρχε ὁ καιρὸς, ἀλλὰ αὐτὸ εἶναι μιὰ ἀπάτη τοῦ μυαλοῦ μας, γιατί ἀφοῦ δὲν ὑπῆρχε τίποτα ποὺ νὰ ἀλλάζει κ' ἔτσι νὰ φαίνεται πὼς περνᾷ ὁ καιρὸς, πὼς ὑπῆρχε ὁ καιρὸς; Στὸ τίποτα δὲν ὑπάρχει καιρὸς. Πρὶν ἀπὸ τὴ δημιουργία ἦτανε «σκότος ἐπάνω τῆς ἀβύσσου» (Γένεσις α', 2). Σκότος κι ἄβυσσος εἶναι ἔννοιες ποὺ φανερώνουνε τὸ τίποτα, τὴν ἀνυπαρξία. Παρακάτω εἶναι γραμμένο, στὸ βιβλίο τῆς Γενέσεως: «Καὶ διεχώρισεν ὁ Θεὸς ἀναμέσον τοῦ φωτὸς καὶ ἀναμέσον τοῦ σκότους. Καὶ ἐκάλεσεν ὁ Θεὸς τὸ φῶς ἡμέραν καὶ τὸ σκότος ἐκάλεσε νύκτα. Καὶ ἐγένετο ἑσπέρα καὶ ἐγένετο πρωὶ, ἡμέρα μία» (Γένεσ. α', 4-5). Μόλις ἔγινε τὸ φῶς ἄρχισε κι ὁ καιρὸς, «ἐγένετο πρωὶ ἡμέρα μία».

Ἡ θρησκεία μας αὐτὸν τὸν κόσμο ποὺ βλέπουμε τὸν λέγει «παρόντα αἰῶνα». Σ' αὐτὸν τὸν «αἰῶνα» ὑπάρχει ὁ χρόνος, ἐνῶ στὸν «μέλλοντα αἰῶνα» δὲν θὰ ὑπάρχει, ἀλλὰ θὰ καταργηθεῖ, ἂν καὶ λέγεται «αἰώνας». Ὁ ἀπόστολος Παῦλος λέγει: «Σοφίαν δὲ λαλοῦμεν ἐν τοῖς τελείοις, σοφίαν δὲ οὐ τοῦ αἰῶνος τούτου, οὐδὲ τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου, τῶν καταργουμένων» (Α' Κορινθ. β', 6). Δηλαδή, τοῦτος ὁ κόσμος κι ὅσοι τὸν πιστεύουνε, ἤγουν οἱ σαρκικοὶ ἄνθρωποι, «καταργοῦνται», φθείρονται καὶ ἀπὸ τὸν χρόνο πεθαίνουνε. Ἐνῶ στὸν «μέλλοντα αἰῶνα» οἱ δίκαιοι θὰ γίνουνε ἄφθαρτοι κατὰ τὴν Δευτέρα Παρουσία. Ὁ ἴδιος θεόπνευστος ἀπόστολος λέγει τοῦτα τὰ φοβερὰ λόγια, γι' αὐτὴ τὴν ἀλλαγὴ: «Ἰδού, μυστήριον ὑμῖν λέγω. Πάντες μὲν οὖν κοιμηθησόμεθα, πάντες ἀλλαγησόμεθα, ἐν ἀτόμῳ, ἐν ριπῇ ὀφθαλμοῦ, ἐν τῇ ἐσχάτῃ σάλπιγγι» (Α' Κορινθ. ιε', 51). Μιλώντας γιὰ τὴν καταστροφὴ τούτου τοῦ κόσμου, γράφει: «Εἴτε προφητεῖαι καταργηθήσονται, εἴτε γλῶσσαι παύσονται, εἴτε γνώσεις καταργηθήσεται. Ἐκ μέρους γὰρ γινώσκομεν καὶ ἐκ μέρους προφητεύομεν· ὅταν δὲ ἔλθῃ τὸ τέλειον, τότε τὸ ἐκ μέρους καταργηθήσεται» (Α' Κορινθ. ιγ', 8). Τὸ «τέλειον» θὰ εἶναι ἄφθαρτο, κ' ἢ ἀφθαρσία καταργεῖ τὸν χρόνο. Στὸν «μέλλοντα αἰῶνα» δὲν ὑπάρχει οὔτε γέννα οὔτε θάνατος.

Γιὰ τοὺς πολλοὺς ἀνθρώπους αὐτὰ εἶναι ἀσύστατες φαντασίες, ποὺ τὶς πιστεύουνε μοναχὰ «οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι». Μὰ αὐτοὶ ποὺ τὰ λένε αὐτὰ εἶναι γιὰ λύπη, κατὰ τὸν ἀπόστολο Παῦλο: «Ἄν ἐλπίζουμε, λέγει, μοναχὰ σὲ τούτῃ τῇ ζωῇ, εἴμαστε οἱ

πιὸ ἐλεεινοὶ ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους». Γιατὶ μὲ ὅποια ἐλπίδα κι ἂν ξεγελασθοῦμε καὶ μὲ ὄση ἀδιαφορία κι ἂν ἀρματωθοῦμε, θὰ ἴρθῃ μιὰ μέρα ποὺ θὰ δοῦμε, θέλοντας καὶ μὴ θέλοντας, τὴ φθορὰ ποὺ μᾶς ζώνει σὰν πλημμύρα ἀπὸ παντοῦ καὶ θὰ τρομάξουμε.

Γύρω μας τὰ πάντα ἀλλάζουμε, μέρα μὲ τὴν μέρα. Τὰ πρόσωπα παραμορφώνονται, τὰ κορμιά σακατεύονται, τὰ μάτια θολώνουνε, ὅλα βουλιάζουνε μέσα σ' ἓνα βουβὸ χάος. Ἡ φθορά! Καὶ πιὸ ζωηρὰ μᾶς χτυπᾷ αὐτὸ τὸ ξέφτισμα τοῦ κόσμου καὶ μᾶς κάνει νὰ συλλογισθοῦμε τὴ ματαιότητά μας στὴν ἀρχὴ τοῦ καινούργιου χρόνου.

Οἱ Ρωμαῖοι παριστάνανε τὸν πρῶτο μῆνα μὲ τὴ ζωγραφιὰ τοῦ Ἰανοῦ ποὺ εἶχε δυὸ πρόσωπα, ὁποῦ ἦτανε γυρισμένα ἀπὸ τὶς δυὸ μεριές, (κι ἀπ' αὐτό, τὸν βγάλανε Ἰανουάριο). Τὸ ἓνα πρόσωπο ποὺ παρίστανε τὸν περασμένο χρόνο ἦτανε γερασμένο καὶ τ' ἄλλο ποὺ παρίστανε τὸν καινούργιο χρόνο ἦτανε νεαρό. Οἱ πιὸ πολλοὶ, ποὺ μιᾶνε γιὰ τὴν πρωτοχρονιά, σᾶς δείχνουνε τὸ νεαρὸ πρόσωπο. Ἐγὼ σᾶς δείχνω τὸ γέρικο. Δὲν τὸ κάνω γιὰ νὰ σᾶς κακοκαρδίσω ἀλλὰ γιατί πιστεύω, πῶς ὁ ἄνθρωπος ποὺ δὲν ξεγελιέται ἀλλὰ ποὺ βλέπει τὴν ἀδυναμία του καὶ τὴν ματαιότητα τοῦ κόσμου εἶναι κερδισμένος, ἐπειδὴ γίνεται πιὸ χριστιανός, δὲν παραδίνεται στὶς ἡδονές ποὺ χαλᾶνε τὴν ψυχὴ του, λιγοστεύει τὸν ἐγωισμό του, συμπονᾷ τοὺς δυστυχισμένους, ταπεινώνεται, συντρίβεται, ἀποζητᾷ προστασία κι ἀπλώνει τὰ χέρια του στὸν Χριστὸ ποὺ εἶναι ὁ Ἄφθαρτος, ποὺ δίνει τὴν ἀφθαρσία, (Α' Τιμοθ. α' 17), ὁ Βράχος (Α' Κορινθ. ι', 4), ὁ Πρῶτος καὶ ὁ Ἐσχατος (Ἄποκαλ. β', 8), ὁ Ῥυόμενος (Ρωμ. ια', 26), χθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτὸς καὶ εἰς τοὺς αἰῶνες (Ἐβρ. ιγ', 8) καὶ ποὺ εἶπε: «Ἐγὼ εἰμὶ ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωὴ» (Ἰω. ιδ', 6), «Ἐγὼ εἰμὶ ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωὴ». (Ἰω. ια', 25). «Ἐγὼ εἰμὶ τὸ Α καὶ τὸ Ω, ἀρχὴ καὶ τέλος» (Ἄποκαλ. α', 8), «Ἐδόθη μοι πᾶσα ἐξουσία ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς» (Ματθ. κη', 18), «Ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ κἂν ἀποθάνῃ, ζήσεται» (Ἰω. ια', 26).

Ὅποιος λοιπὸν πιστεύει στὸν Χριστὸ δὲν φοβᾶται καὶ δὲν θέλει νὰ ξεγελιέται σὰν τὸ καμηλοπούλι, ποὺ χώνει τὸ κεφάλι του στὸν ἄμμο καὶ θαρρεῖ πῶς δὲν ὑπάρχει ὁ κηρυγὸς ποὺ θέλει νὰ τὸ σκοτώσει, ἐπειδὴ δὲν τὸ βλέπει. Αὐτὸς ἔχει τὸ θάρρος νὰ ἀντικρίξει τὴν ἀλήθεια, γιατί «ἡ ἐλπίς αὐτοῦ ἐστὶν ἀθανασίας πλήρης» (Σολομ.). Ὁ νοῦς του στέκεται ἀτάραχος μέσα στὴ βουβὴ φουρτούνα τοῦ καιροῦ καὶ στὸ ἀσταμάτητο ρεῦμα του καὶ φέρνει μπροστά του τὶς μυριάδες τὶς μέρες καὶ τὶς νύχτες ποὺ περάσανε καὶ σβήσανε, ἀπὸ τότε ποὺ βγήκε ὁ κόσμος ἀπὸ τὸ χάος τῆς ἀνυπαρξίας ὡς τὴ σημερινὴ μέρα, ποὺ καμμιά καρδιά δὲν τὶς θυμάται πιά. Ἡ καρδιά του δὲν λιγοψυχᾷ οὔτε πνίγεται ἡ ψυχὴ του μέσα στὰ βουβὰ κύματα τῆς φθορᾶς, ἐπειδὴ «ἡ ἐλπίς αὐτοῦ ἀθανασίας πλήρης». Γιατὶ ὁ Χριστιανὸς πιστεύει πῶς μὲ τὸν Χριστὸ καταργήθηκε ἡ φθορὰ καὶ δὲν φοβᾶται τὸ δόντι τοῦ καιροῦ ποὺ

τὰ τρώγει ὅλα. Μὲ τὸν Χριστὸ «ἡ κτίσις ἐλευθερωθήσεται ἀπὸ τῆς δουλείας τῆς φθορᾶς εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ. Οἶδαμεν γάρ, ὅτι πᾶσα ἡ κτίσις συστενάζει καὶ συνωδίνει ἄχρι τοῦ νῦν» (Ρωμ. η´, 21). Ναί, ὅλη ἡ κτίσις ἀναστενάζει καὶ πονᾷ μαζί μὲ τὸν ἄνθρωπο, γιατί εἶναι σκλαβωμένη στὴ φθορά. Κανένα πλάσμα δὲν θέλει νὰ πεθάνει, γιατί μέσα στὸ κάθε ἓνα εἶναι ριζωμένη ἡ ἀγάπη τῆς μακροζωίας. Καὶ ὅμως, ὅλα λυώνουνε καὶ χάνουνε τὴν ὄψη τους καὶ γίνονται χῶμα ἀναίσθητο, κι ἀφανίζεται ἡ τόση λεπτότητα κ’ ἡ τόση σοφὴ σύστασή τους. Ἡ ρόδα τοῦ καιροῦ τ’ ἀλέθει καὶ τὰ κάνει σκόνη καὶ λιώνει ὡς κι αὐτὴ τὴ θύμησή τους καὶ τούτῃ ἡ ἄσπλαχνη ρόδα γυρίζει ἀδιάκοπα, μέρα καὶ νύχτα. Κατὰ τὸ ποίημα τοῦ Ἀνδρέα Κάλβου:

Ὁ γέρος φθονερός καὶ τῶν ἔργων ἐχθρός καὶ πάσης μνήμης ἔρχεται. Περιτρέχει τὴν θάλασσαν καὶ τὴν γῆν ὅλην. Ἀπὸ τὴν στάμναν χύνει τὰ ρεύματα τῆς λήθης καὶ τὰ πάντα ἀφανίζει.

Ὁ Χρόνος δὲν ὑπάρχει, εἶναι ἓνας ἴσκιος τῆς φαντασίας. Ὑπάρχει ὁ θάνατος. Στὸν ἄλλον κόσμο, ποὺ θὰ καταργηθεῖ ὁ θάνατος, οἱ μακάριες ψυχές τῶν δικαίων δὲν θὰ νοιώθουνε τὸν χρόνο. Ἀλλά κι ἀπὸ τούτῃ τὴ ζωὴ δὲν ἔχει πολὺ ἐξουσία ἀπάνω τους, σὰν νὰ μὴν τὸν νοιώθουνε καὶ πολὺ, γι’ αὐτὸ γράφει ὁ Σολομώντας: «Δίκαιος ἐὰν φθάσῃ τελευτῆσαι, ἐν ἀναπαύσει ἔσται. Γῆρας γὰρ τίμιον οὐ τὸ πολυχρόνιον, οὐδὲ ἀριθμῶ ἐτῶν μεμέτρηται. Πολιὰ δὲ ἔστι φρόνησις ἀνθρώποις καὶ ἡλικία γῆρας βίος ἀκηλίδωτος. Εὐάρεστος τῷ Θεῷ γενόμενος ἠγαπήθη καὶ ζῶν μεταξὺ ἀμαρτωλῶν μετετέθη. Ἠρπάγη μὴ κακία ἀλλάξῃ σύνεσιν αὐτοῦ ἢ δόλος ἀπατήση ψυχὴν αὐτοῦ. Τελειωθείς ἐν ὀλίγῳ ἐπλήρωσε χρόνους μακροῦς. Ἀρεστὴ γὰρ ἦν Κυρίῳ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ· διὰ τοῦτο ἔσπευσεν ἐκ μέσου πονηρίας. Οἱ δὲ λαοὶ ἰδόντες καὶ μὴ νοήσαντες, μηδὲ θέντες ἐν διανοίᾳ τὸ τοιοῦτον, ὅτι χάρις καὶ ἔλεος ἐν τοῖς ἐκλεκτοῖς αὐτοῦ, καὶ ἐπισκοπὴ ἐν τοῖς ὀσίοις αὐτοῦ». «Ὁ δίκαιος ἂν ἔρθῃ ἡ ὥρα του νὰ τελευτήσῃ; θὰ ἔναι ἀναπαυμένος. Γιατὶ γῆρας τίμιον δὲν εἶναι τὸ νὰ ζῆσει κανένας πολὺ κι οὔτε μετριέται μὲ τὰ χρόνια. Ἀλλὰ γεροντικὴ εἶναι ἡ φρονιμάδα στοὺς ἀνθρώπους, κ’ ἡ ἡλικία εἶναι ἀψεγάδιαστη ζωὴ. Ἐπειδὴ εὐαρέστησε στὸν Θεόν, ἀγαπήθηκε, καὶ ἐπειδὴ ζοῦσε ἀνάμεσα σὲ ἀμαρτωλοὺς, πάρηκε ἀπὸ τοῦτον τὸν κόσμον. Ἀρπάχτηκε, μήπως ἡ κακία ἀλλάξῃ τὴ φρονιμάδα του εἴτε μήπως ἡ πονηρία ξεγελάσῃ τὴν ψυχὴ του. Πεθαίνοντας μὲ λίγα χρόνια σὰν νὰ ἔζησε πολλὰ. Γιατὶ ἦταν ἀγαπημένη ἀπὸ τὸν Κύριον ἡ ψυχὴ του· γιὰ τοῦτο βιάσθηκε νὰ φύγῃ μέσα ἀπὸ τὴν πονηριά. Μὰ οἱ ἄνθρωποι εἶδαν καὶ δὲν καταλάβαν, πὼς ἡ χάρις καὶ τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ εἶναι μαζί μὲ τοὺς διαλεχτοὺς του, κ’ ἡ προστασία του μαζί μὲ τοὺς ὀσίους του».

Πηγή: agiazoni.gr

